

discipline. Anderzijds was de katholieke traditie er vooral op gericht de joden te bekeren. De tactiek van de nazi's bestond er daarentegen in de joden die zich al lang geassimileerd hadden opnieuw herkenbaar te maken, om ze nadien des te gemakkelijker te kunnen uitschakelen. Het ressentiment van de meerderheid van de bevolking tegenover minderheidsgroepen, zeker in economisch moeilijke tijden, is niet de fraaiste menselijke eigenschap. Maar het is een fenomeen dat bijna overal onder een of andere vorm opduikt. De nazi's gingen daarin echter nog een stap verder door in de eigen bevolking op zoek te gaan naar diegenen die al generaties lang maatschappelijk volledig geïntegreerd waren en hen enkel op basis van hun afstamming, door middel van de laatste technische verworvenheden, koel en met uitschakeling van elke menselijke emotie te isoleren en te liquideren. De propagandamachine speelde hierbij natuurlijk een cruciale rol.

Ook in de bezette gebieden probeerden de Duitsers hun rassenpolitiek te introduceren. Soms traden daarbij dezelfde mechanismen op als in Duitsland. De Antwerpse balie ontsloeg al vroeg tijdens de bezetting joodse advocaten zonder dat daar uitdrukkelijk om gevraagd werd. Het hing eigenlijk van land tot land af. In Italië hadden de anti-joodse maatregelen bijna geen effect. De wetten waren er wel, maar ze werden niet toegepast of ze werden omzeild. Dit veranderde natuurlijk toen de Duitsers de duce ter hulp snelden. In Bulgarije, een Balkanland waar je wel antisemitisme kon verwachten, mislukte de anti-joodse campagne volledig. Dat was ook het geval in Denemarken, maar in Noorwegen sloeg ze wel aan. Een mogelijke verklaring is dat in Italië en Bulgarije van oudsher een soort wantrouwen bestond tegenover al wat met overheid te maken had, terwijl in Duitsland – door zijn Pruisische erfenis – een sterk respect voor hiërarchie aanwezig was.

Führerprinzip

Etcetera: Welke rol speelde de door Richard Strauss opgerichte 'Permanente Raad' in de ondersteuning van componisten die met het regime sympathiseerden?

Walter Boers: Er bestond al een 'Internationale Gesellschaft für neue Musik', waarin vooral de invloed van joodse musici groot was omdat zij toonaangevend waren op het gebied van de muzikale avant-garde. Zij organiseerden congressen, concerten en zorgden voor een regelmatige gedachtenuitwisseling tussen de leden. Als reactie daarop werd de 'Ständige Rat für die internationale Zusammenarbeit der Komponisten' opgericht. Deze raad werd door Strauss opgericht op 6 juni 1934, tijdens het 'Erste deutsche Tonkünstlerfest'. De vereniging was gebaseerd op het 'Führerprinzip'. De leden mochten Strauss adviseren, maar hij nam de beslissingen. De raad organiseerde concerten en congressen. Bekende componisten waren er lid van. Zij

Der Kaiser von Atlantis (Victor Ullman / Peter Kier) - deSingel & de Munt & Théâtre de la Place

